

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.006.03.2018

P/18/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/098 – Wykorzystywanie naturalnych surowców leczniczych w lecznictwie uzdrowiskowym.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ¹ .
Kontrolerzy	Bogusław Wójcik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/77/2018 z 18.04.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Uzdrowisko Kołobrzeg S.A. w Kołobrzegu, ul. ks. Piotra Ściegiennego 1, 78-100 Kołobrzeg ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mateusz Korkuć, Prezes Zarządu Uzdrowiska Kołobrzeg S.A. ³ od 10.03.2008 r. (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności⁴

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą⁵, Uzdrowisko Kołobrzeg S.A. udzielało świadczeń opieki zdrowotnej w leczeniu uzdrowiskowym z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych, tj. borowiny i wody leczniczej (solanki). Zabiegi z ich wykorzystaniem stanowiły 87,4%⁶ zabiegów bodźcowych⁷ finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia⁸.

Do wykonania 12,6% zabiegów bodźcowych Spółka wykorzystywała produkty, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi⁹, tj. żel borowinowy¹⁰ i techniczny dwutlenek węgla¹¹. Stanowiło to naruszenie wymogów określonych w art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych¹² oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe. Właściwości lecznicze tych produktów nie

¹ Dalej: NIK.

² Dalej: Spółka.

³ Dalej: Prezes Zarządu.

⁴ NIK stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r. i okres wcześniejszy lub późniejszy, jeżeli zaistniałe zdarzenia miały wpływ na kontrolowaną działalność.

⁶ Z tego z wykorzystaniem borowiny – 140 126 (24,8%) i wody leczniczej (solanki) – 353 195 (62,%).

⁷ Tj. zabiegi fizjoterapeutyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych, określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z 29 czerwca 2016 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe – dalej zarządzenie Nr 63/2016/DSM w sprawie zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

⁸ Spółka wykonała 759 725 zabiegów bodźcowych (w tym 564 225 zabiegów finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia).

⁹ Z tego z wykorzystaniem: dwutlenku węgla 30 164 (5,3%) oraz żelu borowinowego 40 740 (5,3%).

¹⁰ Do zabiegu jontoforezy borowinowej kod ICD 9 (Międzynarodowa Klasyfikacja Procedur Medycznych, opracowana przez Światową Organizację Zdrowia): 93.3959.

¹¹ Do zabiegu kąpieli kwasowęglowej (mokrej): 93.3966.

¹² Dz.U. z 2017 r., poz. 1056 ze zm. – dalej: ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym.

zostały potwierdzone w decyzjach Ministra Zdrowia, wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 w związku z art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym.

Spółka udzielała świadczeń opieki zdrowotnej zgodnie z kierunkami leczniczymi uzdrowiska Kołobrzeg oraz rodzajem i zakresem świadczeń określonym w statucie.

Na podstawie umów zawartych z Zachodniopomorskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Szczecinie¹³, Spółka udzieliła świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe 29 176 pacjentom. Analiza dokumentacji 90 pacjentów¹⁴ wykazała, że 30 pacjentom Spółka udzieliła świadczeń niezgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego¹⁵ oraz zarządzeniu Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe¹⁶, tj.:

- nie wykonała co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie (w ośmiu przypadkach¹⁷), mimo wykonania tych zabiegów w innym dniu (tj. wykonania co najmniej 18 zabiegów bodźcowych w trakcie 21-dniowego turnusu);
- nie przeprowadziła końcowego badania lekarskiego w ciągu 24 godzin przed wypisem pacjenta (w pięciu przypadkach), badań kontrolnych co najmniej dwa razy w trakcie pobytu (w jednym przypadku¹⁸) oraz cotygodniowego badania lekarskiego (w 23 przypadkach¹⁹).

Pozostałym 60 pacjentom Spółka udzieliła świadczenia opieki zdrowotnej, zgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu oraz czasu ich realizacji.

Ponadto, 37 pacjentom²⁰ (z 90) wykonano zabiegi bodźcowe z wykorzystaniem produktów, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi (tj. technicznego dwutlenku węgla i żelu borowinowego), co stanowiło naruszenie wymogów określonych w art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym i § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

Zgłoszone przez Spółkę dane do ewidencji zakładów i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska, dwóch²¹ z trzech zakładów lecznictwa uzdrowiskowego Spółki, dotyczące liczby miejsc w wypoczynalniach, były niezgodne ze stanem faktycznym²².

NIK zwraca uwagę, że Spółka do 13.06.2018 r. nie dostosowała sal wypoczynkowych do wymogów określonych w § 7 pkt 4 lit. a-b rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady

¹³ Dalej: NFZ.

¹⁴ W zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych i uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dorosłych.

¹⁵ Dz.U. z 2015 r., poz. 2027 ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

¹⁶ Poprzednio obowiązywało zarządzenie Nr 65/2014/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z 10 października 2014 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

¹⁷ Pacjenci o numerach w księdze głównej: 113131/16634 (8.01.2016 r.), 123511/15413 (30.07.2016 r.), 133025/16558 (10.02.2017 r.), 133092/16574 (27.01.2017 r.); 151092/9073 (4.01.2018 r.), 155005/31806 (21.03.2018 r.), 151278/30996 (13.01.2018 r.) i 151404/18911 (20.01.2018 r.).

¹⁸ Tj. z 45 badanych dokumentacji - w uzdrowiskowym leczeniu sanatoryjnym dorosłych.

¹⁹ Tj. z 45 badanych dokumentacji - w uzdrowiskowym leczeniu szpitalnym dorosłych.

²⁰ Z tego: w 21 przypadkach wykonano, jako jeden z zabiegów bodźcowych dziennie, kąpiel kwasowęglową mokrą z użyciem technicznego dwutlenku węgla i w 19 przypadkach zabieg jontoforezy z użyciem żelu borowinowego.

²¹ Tj. w Sanatoriach Uzdrowiskowych: „Muszelka” oraz „Perła Bałtyku”.

²² W trakcie oględzin Sanatoriów Uzdrowiskowych: „Muszelka” i „Mewa V” oraz Szpitala Uzdrowiskowego Perła Bałtyku”, przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniach 29-30.05.2018 r. W wypoczynalniach obiektów „Muszelka” oraz „Perła Bałtyku” znajdowało się po pięć leżanek, natomiast w zgłoszeniu do naczelnego lekarza uzdrowiska wskazano, że wypoczynalnia w każdym z obiektów jest dla 10 osób.

i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego²³. Termin na ich dostosowanie upływa 31.12.2018 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Wykorzystywanie naturalnych surowców leczniczych w lecznictwie uzdrowiskowym

Opis stanu
faktycznego

Spółka, zgodnie z wymogiem określonym w art. 27 ust. 3 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, została wpisana do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą²⁴ oraz do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska dla uzdrowisk Połczyn-Zdrój, Dąbki, Kołobrzeg²⁵. Zgłoszenie zakładów lecznictwa uzdrowiskowego Spółki do ww. ewidencji zawierało informacje, o których mowa w art. 27 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym (tj. zakres i rodzaj udzielanych świadczeń zdrowotnych, posiadane zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, kwalifikacje pracowników). Spółka prowadziła urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (m.in. trzy baseny solankowe i parki) oraz sześć zakładów lecznictwa uzdrowiskowego: trzy sanatoria uzdrowiskowe²⁶, dwa szpitale uzdrowiskowe (dla dorosłych²⁷ i dla dzieci w wieku od 3 do 18 lat²⁸) oraz przychodnię uzdrowiskową. W ich strukturach funkcjonowały zakłady przyrodolecnicze, w których wykonywano zabiegi fizjoterapeutyczne, w tym z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych borowiny oraz solanki.

(dowód: akta kontroli str. 3-4, 87-101)

Rodzaj i zakres udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej, określony w Regulaminie Organizacyjnym Przedsiębiorstw Podmiotu Leczniczego Uzdrowisko Kołobrzeg S.A.²⁹ był zgodny z kierunkami leczniczymi uzdrowiska Kołobrzeg. Świadczenia były udzielane w kierunkach leczniczych związanych z chorobami: górnych dróg oddechowych (laryngologia), dolnych dróg oddechowych (pulmunologia), kardiologicznymi i nadciśnieniem (kardiologia), ortopedyczno-urazowymi, endokrynologicznymi, cukrzycą (diabetologia), reumatologicznymi i otyłością.

(dowód: akta kontroli str. 78-86, 138-169)

W okresie objętym kontrolą, Spółka udzielała świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe, na podstawie umowy zawartej z NFZ³⁰. Łączna kwota zakontraktowanych świadczeń wyniosła 65 707 671 zł³¹ (w tym: uzdrowiskowe leczenie sanatoryjne dorosłych – 46 016 124 zł³² (70%), uzdrowiskowe leczenie szpitalne dorosłych – 9 379 272 zł³³ (14,3%), uzdrowiskowe leczenie szpitalne dzieci w wieku od 3 do 18 lat – 8 812 800 zł³⁴ (13,4%), pozostałe³⁵ 1 499 475 zł³⁶ (2,3%).

²³ Dz.U. z 2018 r., poz.496 – dalej: rozporządzenie w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego.

²⁴ O którym mowa w art. 106 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 160, ze zm.).

²⁵ Dalej: naczelnny lekarz uzdrowiska.

²⁶ Sanatorium Uzdrowiskowe „Mewa” (dalej: SU „Mewa”), Sanatorium Uzdrowiskowe „Muszelka” (dalej: SU „Muszelka”), Sanatorium Uzdrowiskowe „Perła Bałtyku” (dalej: SU „Perła Bałtyku”).

²⁷ Szpital Uzdrowiskowy „Perła Bałtyku”.

²⁸ Dziecięcy Szpital Uzdrowiskowy „Słoneczko”.

²⁹ Przyjętym uchwałą nr 23/2015 Zarządu „Uzdrowiska Kołobrzeg” S.A. z 03.12.2015 r.

³⁰ Umowa nr 17-00-02317-14-03/16-14-08-02317-02 z 11 grudnia 2013 r. zawarta na okres od 01.01.2014 r. do 31.12.2018 r. z późniejszymi aneksami, dalej: umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – lecznictwo uzdrowiskowe zawarta z NFZ.

³¹ Odpowiednio: 22 821 281 zł (2016 r.); 19 889 530 zł (2017 r.); 22 996 860 zł (wartość kontraktu na 31.03.2018 r.).

³² Odpowiednio: 14 449 806 zł (2016 r.); 14 538 930 zł (2017 r.); 17 027 388 zł (do 31.03.2018 r.).

³³ Odpowiednio: 5 056 800 zł (2016 r.); 1 986 600 zł (2017 r.); 2 335 872 zł (do 31.03.2018 r.).

³⁴ Odpowiednio: 2 916 000 zł (2016 r.); 2 916 000 zł (2017 r.); 2 980 800 zł (do 31.03.2018 r.).

Poziom finansowania ww. świadczeń zmniejszył się w 2017 r. w odniesieniu do 2016 r. o 12,8%³⁷, a w 2018 r.³⁸ w odniesieniu do 2017 r. zwiększył się o 15,6%³⁹.

Największą kwotę środków finansowych zakontraktowano na uzdrowskowe leczenie sanatoryjne dorosłych oraz uzdrowskowe leczenie szpitalne dorosłych. Najmniej na uzdrowskowe leczenie szpitalne dzieci.

Łączna kwota wykonanych w badanym okresie umów⁴⁰ wynosiła 47 789 722 zł⁴¹: w 2016 r. - 97% kwoty zakontraktowanej, w 2017 r. – 98% i w 2018 r. (do 31.03.) – 26%: Główną przyczyną niepełnej realizacji kontraktów w latach 2016 i 2017 była rezygnacja świadczeniobiorców.

(dowód: akta kontroli str. 187-203)

Zgodnie z wymogami określonymi w art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowskowym oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwa uzdrowskowego, Spółka wykorzystywała do zabiegów bodźcowych następujące naturalne surowce lecznicze z obszaru uzdrowska Kołobrzeg, tj.:

- wodę leczniczą – solankę, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w świadectwie, wydanym na podstawie art. 36 ust. 4 ustawy o lecznictwie uzdrowskowym oraz w decyzji Ministra Zdrowia o potwierdzeniu możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowskowego w uzdrowsku Kołobrzeg⁴². Świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze mineralnej wody leczniczej swoistej chlorkowo-sodowej (solanki), jodkowej zostały wydane⁴³ 15.07.2008 r. (dla ujęć: „Emilia”, „Warcisław”, „Bogusław”, „Anastazja” „Podczele”), 16.03.2010 r. („Barnim”) i 20.11.2014 r. („Gustaw”).
- borowinę ze złoża „Kołobrzeg-Mirocice”, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w świadectwie⁴⁴ wydanym 15.07.2008 r. oraz ww. decyzji uzdrowskowej.

(dowód: akta kontroli str. 170-171)

Naturalne surowce lecznicze Spółka wykorzystywała do realizacji następujących zabiegów bodźcowych:

- wodę leczniczą – solankę do: zbiorowych ćwiczeń w basenie z wodą leczniczą (93.3104); kąpeli leczniczych: częściowych (93.3962)⁴⁵, całkowitych (93.3963)⁴⁶, solankowo-borowinowych (93.3965)⁴⁷, innych (93.3972)⁴⁸; inhalacji⁴⁹: solankowych (93.3905), pneumatycznych (93.3903);

³⁵ M.in. dopłata do osobodnia zakwaterowania i wyżywienia osób pracujących przy azbieście, wynagrodzenia pielęgniarek.

³⁶ Odpowiednio: 398 675 zł (2016 r.); 448 000 zł (2017 r.); 652 800 zł (do 31.03.2018 r.).

³⁷ Tj. o 2 931 751 zł.

³⁸ Wg stanu na 31.03.2018 r.

³⁹ Tj. o 3 107 330 zł.

⁴⁰ Tj. kwot wynikających ze zrealizowanych kontraktów w odniesieniu do pierwotnie zaplanowanych.

⁴¹ Odpowiednio: 22 155 202,7 zł – 2016 r.; 19 583 268,7 zł – 2017 r. i 6 051 250,6 zł – 2018 r. (według stanu na 31.03.2018 r.).

⁴² Nr 32 z 30.04.2009 r.- dalej: decyzja uzdrowskowa.

⁴³ Przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (tj. jednostkę uprawnioną – zgodnie z art. 36 ust. 2 ustawy o lecznictwie uzdrowskowym).

⁴⁴ Potwierdzającym właściwości lecznicze, wydanym na podstawie art. 36 ust. 4 ustawy o lecznictwie uzdrowskowym.

⁴⁵ Kąpiel solankowa polegała na zanurzeniu wskazanej do zabiegu części ciała w wannie z solanką o stężeniu ok. 3,5% i temperaturze 36-38°C.

⁴⁶ Kąpiel solankowa polegała na zanurzeniu ciała w wannie z solanką o stężeniu ok. 3,5% i temperaturze 36-38 °C.

⁴⁷ Kąpiel polegała na zanurzeniu ciała w wannie wypełnionej: wodą, borowiną i solanką o stężeniu ok. 3,5% solanki i 10-20% zawiesiny borowinowej. Temperatura mieszanki od 38 do 41°C.

⁴⁸ Zabieg hydromasażu z kąpielą solankową – mieszanka wody i solanki o temp. od 33 do 34°C i stężeniu do 4%.

⁴⁹ Zabieg wykonywany z użyciem 1% roztworu solanki.

- borowinę – do zawijań lub okładów borowinowych częściowych (93.3953) i całkowitych⁵⁰ (93.3954), fasonów borowinowych⁵¹ (93.3955); maseczek borowinowych (93.3956)⁵²; kąpiele: borowinowych (93.3961)⁵³, w zawieszynie borowinowej (93.3971)⁵⁴, galwanoborowiny (93.3980)⁵⁵.

(dowód: akta kontroli str. 400-402, 556-577)

W latach 2016-2018 (do 31.03.) w Spółce wykonano ogółem 759 725 zabiegów bodźcowych (w tym 564 225 finansowanych przez NFZ)⁵⁶.

Z użyciem naturalnych surowców leczniczych wykonano 673 340 (88,6%)⁵⁷, w tym 493 321 finansowanych przez NFZ (87,4%), z tego:

- borowiny 214 526 (28,2%), w tym 140 126 z NFZ (24,8%);
- wody solankowej 458 814⁵⁸ (60,4%), w tym 353 195 z NFZ (62,6%).

W zabiegach z użyciem borowiny największy udział miały okłady borowinowe częściowe – 105 365 (75,2%) i całościowe 5 014 (3,6%)⁵⁹.

W zabiegach z użyciem wody solankowej największy udział miały ćwiczenia w basenie z wodą solankową 180 883 (51,2%) i inhalacje solankowe 101 883 (28,8%)⁶⁰.

Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego Spółki do wykonania 86 385 (11,4%), zabiegów bodźcowych, w tym 70 904 (12,6%) finansowanych przez NFZ – wykorzystywały produkty, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, tj.:

- techniczny dwutlenek węgla do 44 643⁶¹ (5,9%) zabiegów kąpieli kwasowęglowych mokrych (93.3966), w tym 30 164 z NFZ (5,3%);
- żel borowinowy do 41 742⁶² (5,5%) zabiegów jontoforezy borowinowej (93.3959), w tym 40 740 z NFZ (7,3%).

(dowód: akta kontroli str. 400-402, 430-454)

W okresie objętym kontrolą Spółka w celu realizacji zabiegów leczniczych zużyła ogółem 538,8 ton borowiny, w tym: 222,7 t (w 2016 r.), 258,6 t (2017 r.) i 57,5 t (do 31.03.2018 r.) oraz 14 012,4 m³ wody solankowej, w tym: 4 752 m³ (2016 r.), 5 782,4 m³ (2017 r.) i 3 478 m³ (do 31.03.2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 403-405)

Średnie zużycie naturalnych surowców leczniczych na jeden zabieg bodźcowy wynosiło:

- borowiny – 2,33 kg w 2016 r., 2,75 kg w 2017 r. i 2,3 kg w 2018 r. (do 31.03);
- wody leczniczej (solanki) – 0,02 m³ w 2016 r. i 0,03 m³ w 2017 r. i 0,07 m³ w 2018 r. (do 31.03).

⁵⁰ Okłady borowinowe wykonywano z zastosowaniem borowiny w temperaturze do 45°C jako zabieg miejscowy obejmujący wyznaczoną część ciała.

⁵¹ Fasony borowinowe wykonywano z zastosowaniem borowiny w temperaturze od 41 do 45°C, jako zabieg miejscowy obejmujący ręce i stopy.

⁵² Maseczki wykonywano z zastosowaniem borowiny nałożonej na wyznaczoną część twarzy.

⁵³ Kąpiel borowinową wykonywano z zastosowaniem borowiny w temperaturze od 39 do 41°C z zastosowaniem borowiny w temperaturze od 39 do 41°C w wannie wypełnionej zawieszyną borowinową.

⁵⁴ Kąpiel wykonywano z zastosowaniem borowiny w temperaturze od 39 do 41°C i stężeniu borowiny w wodzie 3%.

⁵⁵ Zabieg z zakresu fizykoterapii, w którym wykorzystuje się okład borowinowy urozmaicony dodatkowo o działanie prądu galwanicznego.

⁵⁶ Odpowiednio: 349 604 (w 2016 r.), w tym 258 725 finansowanych przez NFZ; 323 229 (w 2017 r.), w tym 231 520 finansowanych przez NFZ; 86 892 (do 31.03.2018 r.), w tym 73 980 finansowanych przez NFZ.

⁵⁷ W tym zabiegów komercyjnych i finansowanych przez NFZ.

⁵⁸ W tym kąpiele solankowo-borowinowe.

⁵⁹ Ogółem wykonano 140 450 (65%) okładów borowinowych częściowych i 23 157 (11%) – całościowych.

⁶⁰ Ogółem wykonano 250 795 (55%) ćwiczeń w basenie z wodą solankową i 127 414 (28%) – inhalacji solankowych.

⁶¹ Odpowiednio: 22 673 w 2016 r., 17 916 w 2017 r. i 4 054 do 31.03.2018 r.

⁶² Odpowiednio: 16 307 w 2016 r., 18 509 w 2017 r. i 6 926 do 31.03.2018 r.

Średnie zużycie produktów (które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi) na jeden zabieg fizjoterapeutyczny wynosiło:

- gazu (dwutlenku węgla)⁶³ – 0,41 kg w 2016 r. i 0,38 kg w 2017 r. i 0,35 kg w 2018 r. (do 31.03.⁶⁴);
- żelu borowinowego⁶⁵ – 3,35 g w 2016 r. i 2,75 g w 2017 r. i 2,25 g (do 31.03.2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 439-453)

Przepis § 4 rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego stanowi, że świadczenia gwarantowane są udzielane zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, z wykorzystaniem metod diagnostyczno-terapeutycznych innych niż stosowane w medycynie niekonwencjonalnej, ludowej lub orientalnej.

Do dnia zakończenia kontroli (13.06.2018 r.) w polskim systemie prawnym nie określono standardów dotyczących norm użycia naturalnych surowców leczniczych w zabiegach fizjoterapeutycznych, zatem nie można było zweryfikować zastosowania właściwej ilości naturalnych surowców leczniczych (tj. borowiny oraz solanki), używanych przez Spółkę do wykonania jednego zabiegu bodźcowego.

W okresie objętym kontrolą wydobywane i wykorzystywane przez Spółkę w leczeniu uzdrowiskowym naturalne surowce lecznicze poddane zostały następującym badaniom, tj.:

- borowina – badaniom fizykochemicznym i chemicznym, przeprowadzonym 18.10.2016 r. przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny w Poznaniu. Jedna z trzech pobranych prób (tj. z magazynu podmiotu uprawnionego do eksploatacji złoża – w sierpniu 2016 r.), mimo najwyższej zawartości składników organicznych, posiadała mniejszą niż pozostałe próby zdolność chłonięcia wody i pęcznienia masy. Było to wynikiem przesuszenia borowiny i spadku jej wilgotności. Pozostałe dwie próby (pobrane ze złoża) spełniały podstawowe wymagania fizykochemiczne i chemiczne określone dla surowca przydatnego do celów leczniczych. Badania mikrobiologiczne, przeprowadzone 25.10.2016 r. przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Poznaniu⁶⁶, potwierdziły prawidłowe właściwości borowiny.
- solanka – badaniom fizykochemicznym przeprowadzonym 28.10.2016 r. i 8.12.2017 r. przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach oraz badaniom mikrobiologicznym przeprowadzonych 6-10.10.2016 r. i 15.01.2018 r. przez WSSE w Szczecinie. Wyniki przeprowadzonych badań potwierdziły prawidłowe właściwości fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody leczniczej

(dowód: akta kontroli str. 170-186, 292-309)

Stosownie do przepisu § 14 pkt 5 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, dla każdego z trzech basenów solankowych funkcjonujących w Spółce zostały opracowane instrukcje eksploatacji i konserwacji ze wskazaniem sposobu monitorowania jakości wody. W instrukcjach zapisano m.in., że sprawdzanie parametrów wody basenowej⁶⁷ powinno odbywać się przed rozpoczęciem funkcjonowania basenu oraz minimum jeden raz w ciągu dnia funkcjonowania basenu. Codzienne wyniki pomiarów

⁶³ W okresie objętym kontrolą Spółka zakupiła łącznie 71 390 kg dwutlenku węgla, w tym: 34 423 kg (w 2016 r.), 29 861 kg (w 2017 r.) i 7 106 kg (do 31.03.2018 r.).

⁶⁴ Do obliczeń uwzględniono wszystkie zabiegi przeprowadzane w Spółce z użyciem dwutlenku węgla, tj.: kąpiele w CO₂ (mokrą i suchą) oraz zabiegi krioterapii (niebędące zabiegami bodźcowymi).

⁶⁵ W okresie objętym kontrolą Spółka zakupiła łącznie 121,68 kg żelu borowinowego, w tym: 54,6 kg w 2016 r., 51,48 kg w 2017 r. i 15,6 kg (do 31.03.2018 r.).

⁶⁶ Dalej: WSSE.

⁶⁷ Parametry: pH, Cl₂ oraz pomiar stężenia soli w wodzie basenowej.

zapisywane były w dziennikach pracy służby ratowniczej i były zgodne z wytycznymi określonymi w instrukcjach eksploatacji i konserwacji basenów solankowych⁶⁸.

(dowód: akta kontroli str. 209-286)

W celu monitorowania jakości wody w basenach solankowych pod względem chemicznym i mikrobiologicznym z dniem 1.04.2014 r. Spółka zawarła umowę zlecenia z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną⁶⁹ w Kołobrzegu na pobór próbek wody z basenów i przeprowadzanie przedmiotowych badań.

(dowód: akta kontroli str. 350-357)

Zgodnie z § 18 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, zakłady lecznictwa powinny dostosować się do wymagań określonych w tym rozporządzeniu w terminie nie dłuższym niż do 31 grudnia 2018 r.⁷⁰.

We wszystkich trzech obiektach Spółki, objętych oględzinami⁷¹ stwierdzono, że posiadały one oddziały zabiegowe odpowiednie do prowadzonych kierunków leczniczych. Znajdowały się w nich urządzenia wykorzystywane w balneoterapii, peloidoterapii, hydroterapii, termoterapii oraz gabinety lekarskie, punkty pielęgniarskie, pomieszczenia zabiegowe (zaopatrzone w leki pierwszej pomocy i zestaw do udzielania pierwszej pomocy lekarskiej). Zakłady wyposażono w odpowiednią liczbę pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Wanny lecznicze miały stały dopływ wody leczniczej z ujęcia (tzw. przyłącza solankowego) i były wyposażone w uchwyty ułatwiające pacjentom korzystanie z wanny oraz instalację przywoławczą. Pomieszczenia, w których wykonywane były zabiegi, zostały wyposażone w zegary pozwalające na określenie czasu trwania zabiegu. Baseny lecznicze eksploatowane były w systemach częściowo zamkniętych i posiadały stały dopływ wody leczniczej z ujęcia. Wejścia do basenów zostały przystosowane dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową oraz niepełnosprawnych. Wielkość basenów zapewniała co najmniej 4 m² lustra wody na osobę oraz odpowiednią głębokość niecki basenowej. W kuchni borowinowej, pomieszczeniach peloidoterapii, zabiegów hydroterapeutycznych i inhalacyjnych zainstalowano wentylację mechaniczną. Przechowywana borowina była zabezpieczona przed zanieczyszczeniem i wysuszeniem (składowana była w suchym pomieszczeniu, zapakowana w plastikowe oznaczone wiadra).

(dowód: akta kontroli str. 230-286)

Dane zgłoszone do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska⁷², za wyjątkiem liczby miejsc w wypoczynialniach Sanatoriów: „Muszelka” i „Perła Bałtyku”, były zgodne ze stanem faktycznym⁷³. W wypoczynialniach obiektów znajdowało się po pięć leżanek⁷⁴,

⁶⁸ W trakcie oględzin przeprowadzonych w dniach 29-30.05.2018 r. zweryfikowano zapisy w dziennikach prowadzonych dla basenów solankowych funkcjonujących w Sanatoriach Uzdrowiskowych: „Mewa V”, „Muszelka” i „Perła Bałtyku”.

⁶⁹ Dalej: PSSE.

⁷⁰ Pierwotny termin dostosowania zakładów do wymogów rozporządzenia, Minister Zdrowia określił do 31 grudnia 2016 r. Termin ten został zmieniony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 12 grudnia 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz.U. poz. 10.).

⁷¹ Oględziny w Sanatoriach Uzdrowiskowych: „Muszelka” i „Mewa V” oraz Szpitalu Uzdrowiskowym „Perła Bałtyku” (w jednym budynku funkcjonował szpital i sanatorium), przeprowadzone w dniach 29-30.05.2018 r.

⁷² Aktualizacja wpisu do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego z 28.03.2018 r., złożona do naczelnego lekarza uzdrowiska 29.03.2018 r.

⁷³ Według stanu ustalonego w toku oględzin zakładów przyrodoleczniczych, przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniach 29-30.05.2018 r.

⁷⁴ Dwie leżanki w części męskiej i trzy leżanki w części damskiej (baza zabiegowa Szpitala Uzdrowiskowego „Perła Bałtyku”) oraz trzy leżanki w części męskiej i dwie leżanki w części damskiej (baza zabiegowa SU „Muszelka”).

natomiast w zgłoszeniu do naczelnego lekarza uzdrowiska wskazano, że wypoczywalnia w każdym z obiektów jest dla 10 osób.

(dowód: akta kontroli str. 87-95,102-135,230-286)

Zgodnie z wymogami określonymi w § 7 pkt 14 lit. b i c rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, Spółka opracowała procedurę postępowania z borowiną uniemożliwiającą jej ponowne zużycie (tj. sposób jej przygotowania do zabiegu oraz zasady jej odprowadzania po zużyciu).

(dowód: akta kontroli str. 289, 373-384, 386-399)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in.: *Zużyta borowina odprowadzana jest poza obręb zakładów lecznictwa uzdrowiskowego. Przewożona jest w pojemnikach KP – 7 przez Miejski Zakład Zieleni, Dróg i Ochrony Środowiska z siedzibą w Kołobrzegu (umowa zawarta na czas nieokreślony w dniu 01.06.2015 r.) na teren Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego, gdzie następnie przetwarzana jest w procesie R-3 lub R-10. Przetwarzanie odpadów w procesie R-3 (tj. wypełnianie terenów niekorzystnie przekształconych polega na wypełnianiu wyrobisk poeksploatacyjnych (na terenie dz. nr 3/3 obr. 20, będącej w użytkowaniu wieczystym ustanowionym na rzecz spółki „Uzdrowisko Kołobrzeg”. (...) Na przetwarzanie odpadów w tym procesie Spółka posiada decyzję (...) wydaną 11.09.2015 r. przez Starostę Kołobrzesckiego. Sposób postępowania z borowiną pozabiegową we wskazanym procesie określają zapisy niniejszej decyzji. (...) Przetwarzanie odpadów w procesie R-10 (tj. obróbka na powierzchni ziemi przynosząca korzyści dla rolnictwa lub poprawę stanu środowiska) polega na przetworzeniu zużytej borowiny po jej dostarczeniu do miejsca przetwarzania (pięćdziesięciometrowy pas terenu przy północnej granicy działek (...) będących w użytkowaniu wieczystym ustanowionym na rzecz Spółki) poprzez równomierne rozproszanie, rozplantowanie po terenie przeznaczonym na ten cel przy użyciu odpowiedniego sprzętu przez pracowników kopalni borowiny. Na przetwarzanie odpadów w tym procesie Spółka posiada decyzję (...) wydaną 1.06.2015 r. przez Starostę Kołobrzesckiego. Sposób postępowania z borowiną pozabiegową we wskazanym procesie określają zapisy niniejszej decyzji (...).*

(dowód: akta kontroli str. 376-384)

Borowina użytkowana w zakładach Spółki dostarczana była własnym transportem, w zamkniętych pojemnikach z Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego⁷⁵. Stosownie do § 7 pkt 14 lit. d rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, peloid przechowywany na terenie zakładu górniczego był zabezpieczony przed zanieczyszczeniem i wysuszeniem⁷⁶.

(dowód: akta kontroli str. 386-391)

W okresie objętym kontrolą Spółka udzieliła ogółem 29 176⁷⁷ pacjentom świadczeń finansowanych przez NFZ, w tym: 22 319⁷⁸ w zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych; 4 162⁷⁹ w zakresie uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dorosłych; 2 264⁸⁰ w zakresie uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dzieci w wieku od 3 do 18 lat oraz 431⁸¹ w zakresie uzdrowiskowego leczenia ambulatoryjnego dorosłych i dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 204-207)

⁷⁵ Dalej: zakład górniczy.

⁷⁶ Oględziny zakładu górniczego przeprowadzono w dniu 5.06.2018 r.

⁷⁷ Odpowiednio: 13 360 w 2016 r., 11 906 w 2017 r. i 3 910 w 2018 r. (do 31.03).

⁷⁸ Odpowiednio: 9 146 (2016 r.); 9 832 (2017 r.); 3 341 (do 31.03.2018 r.)

⁷⁹ Odpowiednio: 2 708 (2016 r.); 1 075 (2017 r.); 379 (do 31.03.2018 r.)

⁸⁰ Odpowiednio: 1 075 (2016 r.); 999 (2017 r.); 190 (do 31.03.2018 r.).

⁸¹ W 2016 r.

Badaniem w zakresie przestrzegania zasad realizowania świadczeń opieki zdrowotnej, w tym wykorzystania naturalnych surowców leczniczych, objęto dokumentację medyczną 90 pacjentów⁸² dotyczącą uzdrowskiego leczenia sanatoryjnego dorosłych i uzdrowskiego leczenia szpitalnego dorosłych⁸³. Spółka udzieliła 60 pacjentom świadczenia opieki zdrowotnej, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego oraz zarządzeniu Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowskie⁸⁴. W pozostałych 30 przypadkach, Spółka:

- nie wykonała co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie w ośmiu przypadkach⁸⁵, mimo wykonania tych zabiegów w innym dniu (tj. wykonania co najmniej 18 zabiegów bodźcowych w trakcie 21-dniowego turnusu);
- nie przeprowadziła końcowego badania lekarskiego w ciągu 24 godzin przed wypisem pacjenta (w pięciu przypadkach⁸⁶), badań kontrolnych co najmniej dwa razy w trakcie pobytu (w jednym przypadku)⁸⁷ oraz cotygodniowego badania lekarskiego (w 23 przypadkach⁸⁸ z 45 badanych dokumentacji - w uzdrowskim leczeniu szpitalnym dorosłych),

mimo wymogów przeprowadzenia tych badań i wykonania odpowiedniej ilości zabiegów fizjoterapeutycznych (w tym bodźcowych), określonych w załączniku nr 1 część A i B rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego.

Świadczenia opieki zdrowotnej były udzielane przez lekarzy uzdrowskich osób dorosłych posiadających uprawnienia zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych i zgłoszonych do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowskiego⁸⁹. Sporządzone karty zabiegów fizjoterapeutycznych

⁸² Dobranych celowo – tj. po 15 pacjentów przebywających na turnusach uzdrowskiego leczenia sanatoryjnego dorosłych (kod zakresu świadczeń 08.6500.028.05) oraz uzdrowskiego leczenia szpitalnego dorosłych (08.6100.021.05) na turnusach w dniach: 4-25.01.2016 r., 21.07-11.08.2016 r., 2.12-23.12.2016 r., 26.01.-16.02.2017 r., 12.08-2.09.2017 r., 2.12.-23.12.2017 r., 3-24.01.2018 r. oraz 10-31.03.2018 r.

⁸³ W tym zakresie Szpital udzielił świadczeń łącznie 2 107 pacjentom (12%), w tym: 978 w 2016 r.; 1 033 w 2017 r. i 96 w okresie od 1 do 15.01.2018 r.

⁸⁴ Poprzednio obowiązywało zarządzenie Nr 65/2014/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 10 października 2014 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowskie.

⁸⁵ Pacjenci o numerach w księdze głównej: 113131/16634 (8.01.2016 r.), 123511/15413 (30.07.2016 r.), 133025/16558 (10.02.2017 r.), 133092/16574 (27.01.2017 r.); 151092/9073 (4.01.2018 r.), 155005/31806 (21.03.2018 r.), 151278/30996 (13.01.2018 r.) i 151404/18911 (20.01.2018 r.).

⁸⁶ Dokumentacja medyczna - nr pacjenta w księdze głównej: 155234/22495, 150517/10061, 150759/10090, 150438/30700, 151421/31035.

⁸⁷ Dokumentacja medyczna - nr pacjenta w księdze głównej: 151278/30996.

⁸⁸ 1) turnus od 4.01. do 25.01.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 112712/16537 (badania kontrolne w dniach: 11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.); 112738/21803 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.); 112863/16580 (10.01.2016 r. i 14.01.2016 r.), 2) turnus od 4.01. do 25.01.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 112712/16537 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.), 12738/21803 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.), 112863/16580 (10.01.2016 r. i 14.01.2016 r.), 3) turnus od 21.07. do 11.08.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 123560/15426 (25.07.2016, 26.07.2016 r., 1.08.2016 r.), 123511/15413 (23.07., 26.07., 27.07., 28.07., 29.07 i 1.08.2016 r.), 4) turnus od 2.12. do 23.12.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 131551/16408 (7.12.2016 r. i 12.12.2016 r.), 131791/16478 (12.12.2016 r. i 17.12.2016 r.), 131284/16348 (7.12.2016 r. i 12.12.2016 r.), 5) turnus od 26.01. do 16.02.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 132975/16548 (1.02.2017 r. i 9.02.2017 r.), 133036/16559 (2.02.2017 r. i 10.02.2017 r.), 133077/16568 (3.02.2017 r. i 9.02.2017 r.), 6) turnus od 12.08. do 2.09.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 144027/17991 (18.08.2017 r. i 24.08.2017 r.), 143921/20984 (21.08.2017 r. i 28.08.2017 r.), 143518/20893 (21.08.2017 r. i 28.08.2017 r.), 7) turnus od 2.12. do 23.12.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 150586/21986 (2.12.2017 r. i 11.12.2017 r.), 150776/18794 (11.12.2017 r. i 15.12.2017 r.), 150741/18789 (8.12.2017 r. i 15.12.2017 r.), 150418/18738 (7.12.2017 r. i 13.12.2017 r.), 8) turnus od 3.01. do 24.01.2018 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 151237/18856 (12.01.2018 r. i 18.01.2018 r.), 151418/18918 (11.01.2018 r. i 19.01.2018 r.), 151245/18860 (8.01.2018 r. i 17.01.2018 r.), 151262/18865 (12.01.2018 r. i 18.01.2018 r.), 9) turnus od 10.03. do 31.03.2018 r. – pacjent o numerze w księdze głównej: 155154/19473 (15.03.2018 r. i 19.03.2018 r.).

⁸⁹ Na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 6 w związku z ust. 5 ustawy o lecznictwie uzdrowskim.

zawierały wszystkie elementy określone w § 10 ust. 1 pkt 3 lit. e rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania⁹⁰, tj. oznaczenie i podpis osoby udzielającej świadczeń zdrowotnych.

(dowód: akta kontroli str. 458-483, 490-491, 496-544)

Ponadto, 37⁹¹ pacjentom (z 90) wykonano zabiegi bodźcowe z wykorzystaniem produktów, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, z tego:

- w 21 przypadkach wykonano, jako jeden z zabiegów bodźcowych dziennie, kąpiel kwasowęglową (mokrą) z użyciem technicznego dwutlenku węgla;
- w 19 przypadkach – zabieg jontoforezy z użyciem żelu borowinowego.

(dowód: akta kontroli str. 458-483)

W badanym okresie Spółka nie realizowała zabiegów bodźcowych z udziałem podwykonawców. Fizjoterapeuci wykonujący zabiegi bodźcowe, w badanej próbie dokumentacji medycznej, zostali wykazani w załączniku nr 2 do umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – lecznictwo uzdrowiskowe, zawartej z NFZ.

(dowód: akta kontroli str. 187-197, 458-483)

Zgodnie z wymogiem określonym w § 3 umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – lecznictwo uzdrowiskowe, w okresie objętym kontrolą Spółka miała ważną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z udzielaniem świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 189, 208)

W okresie objętym kontrolą:

- naczelný lekarz uzdrowiska w 2016 r.⁹², przeprowadził jedną kontrolę sprawdzającą realizację zaleceń pokontrolnych⁹³ w zakresie udzielania i organizacji świadczeń dotyczących lecznictwa uzdrowiskowego. W dokumentacji medycznej ponownie stwierdzono nieprawidłowości istotne dla prowadzenia procesu leczniczego realizowanego w sanatoriach i szpitalu uzdrowiskowym dla dorosłych dotyczące nierzetelnego opisu badania kuracjuszy. Prezes Spółki podjął działania w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej, m.in. poprzez wprowadzenie wewnętrznego systemu kontroli dokumentacji medycznej pod względem merytorycznym, polegający na bieżącej kontroli historii chorób;
- NFZ przeprowadził jedną kontrolę w 2016 r.⁹⁴ Przedmiotem kontroli była realizacja umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju leczenie uzdrowiskowe w zakresie spełnienia wymagań udzielania świadczeń. NFZ⁹⁵ stwierdził nieprawidłowości dotyczące uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dzieci polegające na: niezgłoszeniu personelu⁹⁶ i braku sali intensywnego nadzoru lekarsko-pielęgniarskiego;
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kołobrzegu przeprowadził pięć kontroli (dwie w 2016 r. i trzy w 2017 r.) w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego oraz przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed

⁹⁰ Dz.U. poz. 2069 ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji medycznej.

⁹¹ U trzech pacjentów zastosowano zarówno zabieg kąpeli kwasowęglowej i jontoforezy borowinowej.

⁹² Tj. z kontroli przeprowadzonej w dniach 15-16.02.2016 r.

⁹³ W dniach 18-25.08.2015 r.

⁹⁴ W dniach 27.09-18.10.2016 r.

⁹⁵ Oceniał pozytywnie z nieprawidłowościami działalność Spółki w zakresie prowadzenia świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

⁹⁶ Tj. dwóch opiekunów dziecięcych.

następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych⁹⁷. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Powyższe kontrole nie dotyczyły prawidłowości wykorzystywania naturalnych surowców leczniczych w leczeniu uzdrowiskowym, w udzielanych przez Spółkę zabiegach bodźcowych, w tym także wykorzystywania w zabiegach produktów, które nie są naturalnymi surowcami leczniczymi (takich jak: żel borowinowy i techniczny dwutlenek węgla).

(dowód: akta kontroli str. 287-288, 291, 329-349, 358-372, 455)

Spółka prowadziła działalność w zakresie wydobywania kopalin będących naturalnymi surowcami leczniczymi (borowiny i solanki) przez Uzdrowiskowy Zakład Górniczy. W okresie objętym kontrolą organy inspekcji sanitarnej nie przeprowadzały kontroli w Zakładzie Górniczym Spółki w zakresie warunków sanitarno-higienicznych eksploatacji złóż naturalnych surowców leczniczych (wydobywanych w celach leczniczych). PSSE w Kołobrzegu przeprowadziła jedną kontrolę (3.06.2016 r.) w odkrywkowej kopalni torfu leczniczego (borowiny). Zakres przedmiotowej kontroli obejmował przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące środowiska pracy, warunków zdrowotnych środowiska pracy⁹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 60-62, 310-316)

W sprawie zlecenia wykonania w zakładzie górniczym badań dotyczących właściwości złóż naturalnych Prezes Zarządu wyjaśnił: *W odniesieniu do art. 101 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze Spółka prowadziła ewidencję zasobów złóż kopalin. W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z dokładniejszym rozpoznaniem złoża, zmianą granic lub podziałem złoża, wymaganiami ochrony środowiska, czy przeklasyfikowaniem zasobów nie były przedmiotem opracowań, a zmiany w zasobach złoża spowodowane były tylko eksploatacją złóż (i powstałymi wskutek niej stratami). W ramach prowadzonej ewidencji zasobów złóż Spółka przedłożyła właściwemu organowi koncesyjnemu (tj. Marszałkowi Województwa Zachodniopomorskiego) i Państwowej służbie geologicznej informacje o zmianach zasobów złóż kopalin przekazywaną corocznie do 15 marca (odpowiednio za rok 2016 i 2017).*

(dowód: akta kontroli str. 291, 310, 317-328)

W okresie objętym kontrolą Spółka sprzedała kontrahentom zewnętrznym⁹⁹:

- 1 087 ton borowiny, w tym: 420 t (w 2016 r.)¹⁰⁰, 539 t (w 2017 r.)¹⁰¹ i 128 t (do 31.03.2018 r.)¹⁰²;
- 23 373,9 m³ solanki, w tym: 10 839,4 m³ (w 2016 r.)¹⁰³, 10 197,5 m³ (w 2017 r.)¹⁰⁴ i 2 337 m³ (do 31.03.2018 r.)¹⁰⁵.

(dowód: akta kontroli str. 425-429, 552-555)

⁹⁷ Dz.U. z 2015 r. poz. 298 ze zm. Przeprowadzone kontrole dotyczyły basenów w: SU „Mewa”, SU „Muszelka”, „Perła Bałtyku”.

⁹⁸ W tym powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy; przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 298 ze zm.).

⁹⁹ Z wyłączeniem sprzedaży detalicznej, prowadzonej przez dział produkcyjno – handlowy surowców leczniczych i kosmetycznych.

¹⁰⁰ Sprzedaż 25 kontrahentom, w tym: czterem zakupującym borowinę do dalszej odsprzedaży oraz 12 prowadzącym leczenie uzdrowiskowe.

¹⁰¹ Sprzedaż 32 kontrahentom, w tym: czterem zakupującym borowinę do dalszej odsprzedaży oraz 14 prowadzącym leczenie uzdrowiskowe.

¹⁰² Sprzedaż 24 kontrahentom, w tym: trzem zakupującym borowinę do dalszej odsprzedaży oraz 12 prowadzącym leczenie uzdrowiskowe.

¹⁰³ Sprzedaż 28 kontrahentom, w tym: 15 prowadzącym zakłady lecznictwa uzdrowiskowego.

¹⁰⁴ Sprzedaż 29 kontrahentom, w tym: 15 prowadzącym zakłady lecznictwa uzdrowiskowego.

¹⁰⁵ Sprzedaż: 20 kontrahentom, w tym: 13 prowadzącym zakłady lecznictwa uzdrowiskowego.

Asortyment sprzedaży prowadzonej przez Spółkę obejmował: 1) borowinę mieloną w workach¹⁰⁶; 2) borowinę naturalną ekstra¹⁰⁷; 3) solankę. Sprzedaż borowiny została opodatkowana przez Spółkę stawką podatku VAT w wysokości 8%, natomiast sprzedaż solanki stawką podatku VAT w wysokości 23%.

(dowód: akta kontroli str. 420-427, 548-550)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że produkt o nazwie „Borowina naturalna extra” sprzedawana w wiaderkach plastikowych jest naturalnym peloidem uzyskiwanym w wyniku mechanicznego mieszania wstępnie rozdrobnionego, naturalnie wilgotnego surowca (torfu leczniczego). Należy wyjaśnić, że borowina w naturalnej postaci jest gruboziarnista i jako taka nie nadaje się do bezpośredniego zastosowania tym bardziej, że stopień rozkładu torfu leczniczego pozyskiwanego ze złoża Mirocice w dziesięciostopniowej skali von Posta określany jest na poziomie H4 - H6. Do tak uzyskanego produktu nie są dodawane żadne substancje, co oznacza, że produkt nie podlega żadnym procesom „wzbogacania” na jakimkolwiek etapie przygotowania do sprzedaży. Mieszanie odbywa się w mieszalniku w naturalnych warunkach ciśnienia i temperatury. Biorąc pod uwagę to, że oferowany do sprzedaży produkt jest naturalnym surowcem „Borowina naturalna extra” nie była badana dodatkowo pod względem mikrobiologicznym oraz pod względem właściwości leczniczych. Obowiązek badania torfu leczniczego w złożu jeden raz na 10 lat dokonywany jest przez gminę, a obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości. (Dz. U. z 2018 r. poz. 605). Niezależnie od tego Spółka dokonuje kontrolnych badań jakości złoża oraz borowiny zgromadzonej w magazynie.

(dowód: akta kontroli str. 578-579)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W latach 2016-2018 (do 31.03), Spółka wykonała 70 904 (12,6%) zabiegi bodźcowe¹⁰⁸ sfinansowane przez NFZ (określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe) z wykorzystaniem produktów, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, tj.:
 - technicznego dwutlenku węgla do 30 164 zabiegów kąpieli kwasowęglowych „mokrych”¹⁰⁹ (93.3966), finansowanych przez NFZ (co odpowiadało 5,3%);
 - żelu borowinowego do 40 740 zabiegów jontoforezy borowinowej¹¹⁰ (93.3959), finansowanych przez NFZ (co odpowiadało 7,3%).

(dowód: akta kontroli str. 400-402, 430-454)

Ponadto, analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że 37¹¹¹ pacjentom produkty te zastosowano w zabiegach bodźcowych, z tego:

- w 21 przypadkach wykonano, jako jeden z zabiegów bodźcowych dziennie, kąpiel kwasowęglową „mokrą” z użyciem technicznego dwutlenku węgla;
- w 19 przypadkach – zabieg jontoforezy z użyciem żelu borowinowego.

¹⁰⁶ Worki o wadze od 0,25 kg do 30 kg.

¹⁰⁷ Pasta borowinowa/borowina zmielona w wiaderkach plastikowych o wadze od 1 kg do 20 kg.

¹⁰⁸ W latach 2016-2018 (do 31.03) Uzdrowisko wykonało ogółem 759 725 zabiegów bodźcowych (w tym finansowanych przez NFZ 564 225).

¹⁰⁹ Odpowiednio: w 2016 r. – 15 748, w 2017 r. – 11 011 i do 31.03.2018 r. – 3 405.

¹¹⁰ Odpowiednio: w 2016 r. – 15 898, w 2017 r. – 17 978 i do 31.03.2018 r. – 6 864.

¹¹¹ U trzech pacjentów zastosowano zabieg kąpieli w dwutlenku węgla i jontoforezy borowinowej.

Ww. produkty nie były naturalnymi surowcami leczniczymi w rozumieniu przepisu art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe. Ich właściwości lecznicze nie zostały potwierdzone w decyzjach Ministra Zdrowia, wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 w związku z art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym.

W § 2 ust. 4 ww. zarządzenia określono, że naturalnymi surowcami leczniczymi są gazy lecznicze i kopaliny lecznicze, w tym wody lecznicze i peloidy, których właściwości lecznicze zostały potwierdzone w ww. decyzji Ministra Zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 400-402, 430-438, 458-483)

W sprawie używania w zabiegach bodźcowych technicznego dwutlenku węgla Prezes Zarządu wyjaśnił: *zgodnie z zarządzeniem Nr 63/2016/DMS Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 czerwca 2016 r. zabieg kąpiel kwasowęglowa (kod ICD 9 - 93.3966) jest wykonywana zgodnie z załącznikiem nr 4 „Wykaz zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych”.*

W sprawie używania do zabiegów jontoforezy borowinowej żelu borowinowego Prezes Zarządu wyjaśnił: *Do zabiegu jontoforezy borowinowej wykorzystywany jest preparat leczniczy „R (...)”, umieszczony w obwieszczeniu Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i produktów Biobójczych (...). W przypadku zastosowania borowiny do wykonania zabiegu jontoforezy borowinowej (93.3959) zabieg ten zmienia nazwę na galwanoborwinę (93.3980). W przypadku zabiegu jontoforeza borowinowa, należy zastosować lek, który należy wprowadzić przez skórę za pomocą prądu galwanicznego jonów kwasów huminowych zawartych w leku.*

(dowód: akta kontroli str. 487-488, 491, 493-495)

Żel borowinowy nie jest naturalnym surowcem leczniczym w rozumieniu art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe. Jest produktem leczniczym ujętym w rejestrze produktów leczniczych, prowadzonym przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Podkreślić należy, że produkty takie jak: żel borowinowy i techniczny dwutlenek węgla, które nie są naturalnymi surowcami leczniczymi, nie mogą być wykorzystywane do wykonywania zabiegów bodźcowych, określonych w załączniku nr 4 „Wykaz zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych” do zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe. Wykonanie zabiegu bodźcowego z ich użyciem nie można uznać za realizację wymogu udzielania jednego zabiegu bodźcowego dziennie, wskazanego w pkt A i B załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

2) Analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że Spółka udzieliła 30 pacjentom świadczenia opieki zdrowotnej (w tym zabiegów bodźcowych) niezgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu wykonywania świadczeń opieki zdrowotnej, określonymi w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego oraz w § 6 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe, z tego:

a) Spółka w ośmiu przypadkach¹¹² (z 90) nie wykonała dziennie co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego, mimo wykonania tych zabiegów w innym dniu (tj. wykonania co najmniej 18 zabiegów bodźcowych oraz co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych w trakcie 21-dniowego turnusu). Stanowiło to naruszenie warunku szczegółowego określonego w załączniku nr 1 część A i B rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowiskowego.

(dowód: akta kontroli str. 458-483, 538-544)

Zgodnie z załącznikiem nr 1 część A i B w warunkach szczegółowych, jakie powinien spełniać świadczeniodawca przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych – uzdrowiskowe leczenie szpitalne i sanatoryjne dorosłych określono, że powinny być przeprowadzone co najmniej 54 zabiegi fizjoterapeutyczne dla jednego pacjenta w okresie sprawozdawczym, średnio co najmniej trzy zabiegi dziennie w tym:

- a) co najmniej jeden zasadniczy zabieg bodźcowy z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie,
- b) co najmniej dwa zabiegi fizjoterapeutyczne dziennie.

Dyrektor ds. Lecznictwa Spółki wyjaśnił, że przyczyną niewykonania ww. zabiegów w sześciu przypadkach było niezgłoszenie się pacjentów na zabieg wyznaczony w danym dniu oraz w dwóch przypadkach (151278/30996, 151404/18911) błędne zaplanowanie i wykonanie dwóch zabiegów bodźcowych w innym dniu.

(dowód: akta kontroli str. 484-485, 490-491)

b) Spółka nie przeprowadziła badania lekarskiego końcowego w ciągu 24 godzin przed wypisem pacjenta w pięciu przypadkach¹¹³ (z 90 badanych), mimo wymogu jego przeprowadzenia określonego w załączniku nr 1 część A i B rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowiskowego.

(dowód: akta kontroli str. 458-483, 520-536)

W załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowiskowego (w części A i B w warunkach szczegółowych jakie powinien spełniać świadczeniodawca przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych - uzdrowiskowe leczenie szpitalne i sanatoryjne dorosłych) określono, że badanie końcowe powinno być przeprowadzone w ciągu 24 godzin przed wypisem.

Zgodnie z § 6 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju leczenie uzdrowiskowe, świadczeniodawca realizujący umowę obowiązany jest spełniać wymagania określone w niniejszym zarządzeniu oraz przepisach odrębnych, w szczególności w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowiskowego.

W sprawie nieprzeprowadzenia badań wyjaśnieni udzielili lekarze prowadzący leczenie uzdrowiskowe. W jednym przypadku lekarz nie wpisał daty badania przez przeoczenie (pacjent o nr księgi 150438/30700), w dwóch przypadkach pacjenci nie zgłosili się na badania (155234/22595, 151421/31035) i w dwóch przypadkach pacjenci pomyłkowo zostali zbadani dwa dni wcześniej przed końcem turnusu (150759/10090 i 150517/10061).

(dowód: akta kontroli str. 485, 491)

¹¹² Pacjenci o numerach w księdze głównej: 113131/16634 (8.01.2016 r.), 123511/15413 (30.07.2016 r.), 133025/16558 (10.02.2017 r.), 133092/16574 (27.01.2017 r.); 151092/9073 (4.01.2018 r.), 155005/31806 (21.03.2018 r.), 151278/30996 (13.01.2018 r.) i 151404/18911 (20.01.2018 r.).

¹¹³ Dokumentacja medyczna - nr pacjenta w księdze głównej: (155234/22495, 150517/10061, 150759/10090, 150438/30700) – pacjenci przebywający na uzdrowiskowym leczeniu sanatoryjnym, 151421/31035 – pacjent przebywający na uzdrowiskowym leczeniu szpitalnym.

c) Spółka nie wykonała cotygodniowego badania lekarskiego pacjentom, w ramach uzdrowskiego leczenia szpitalnego dorosłych w 23 przypadkach¹¹⁴ (z 45 badanych dokumentacji w ramach uzdrowskiego leczenia szpitalnego dorosłych), mimo wymogu jego przeprowadzenia określonego w załączniku nr 1 część A rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 458-483, 496-519)

W załączniku nr 1 część A do ww. rozporządzenia określono, że w ramach udzielania świadczeń gwarantowanych - uzdrowskie leczenie szpitalne dorosłych - powinno być przeprowadzone cotygodniowe badanie kontrolne (oprócz badania wstępnego i końcowego).

Dyrektor ds. leczenia wyjaśnił: u wszystkich pacjentów przeprowadzone zostały badania wstępne, po dwa i więcej kontrolnych i badania końcowe.

(dowód: akta kontroli str. 486-487, 491)

NIK zwraca uwagę, że we wskazanych przypadkach było wykonanych więcej niż pięć badań, z tym że były to badania wynikające z bieżących zgłoszeń pacjentów w trakcie pobytu na turnusie, i nie spełniały wymogu cotygodniowego badania, o którym mowa w załączniku nr 1 część A do ww. rozporządzenia.

d) Spółka nie przeprowadziła badania lekarskiego co najmniej dwa razy w trakcie pobytu w jednym przypadku¹¹⁵ (z 45 badanych w ramach uzdrowskiego leczenia sanatoryjnego), mimo wymogu jego przeprowadzenia określonego w załączniku nr 1 część B rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowskiego.

(dowód: akta kontroli str. 469, 538-540)

Zgodnie z załącznikiem nr 1 część B w warunkach szczegółowych, jakie powinien spełniać świadczeniodawca przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych - uzdrowskie leczenie sanatoryjne dla dorosłych określono, że badanie kontrolne powinno być przeprowadzone co najmniej dwa razy w trakcie pobytu (oprócz badania wstępnego i końcowego).

W sprawie nieprzeprowadzenia badania lekarz prowadzący pacjenta wyjaśnił, że pacjent prawdopodobnie nie zgłosił się lub z przyczyn nieznanых lekarzowi badanie nie zostało odnotowane w elektronicznej dokumentacji medycznej pacjenta.

(dowód: akta kontroli str. 485, 491)

¹¹⁴ 1) turnus od 4.01. do 25.01.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 112712/16537 (badania kontrolne w dniach: 11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.); 112738/21803 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.); 112863/16580 (10.01.2016 r. i 14.01.2016 r.), 2) turnus od 4.01. do 25.01.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 112712/16537 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.), 12738/21803 (11.01.2016 r. i 18.01.2016 r.), 112863/16580 (10.01.2016 r. i 14.01.2016 r.), 3) turnus od 21.07. do 11.08.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 123560/15426 (25.07.2016, 26.07.2016 r., 1.08.2016 r.), 123511/15413 (23.07., 26.07., 27.07., 28.07., 29.07 i 1.08.2016 r.), 4) turnus od 2.12. do 23.12.2016 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 131551/16408 (7.12.2016 r. i 12.12.2016 r.), 131791/16478 (12.12.2016 r. i 17.12.2016 r.), 131284/16348 (7.12.2016 r. i 12.12.2016 r.), 5) turnus od 26.01. do 16.02.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 132975/16548 (1.02.2017 r. i 9.02.2017 r.), 133036/16559 (2.02.2017 r. i 10.02.2017 r.), 133077/16568 (3.02.2017 r. i 9.02.2017 r.), 6) turnus od 12.08. do 2.09.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 144027/17991 (18.08.2017 r. i 24.08.2017 r.), 143921/20984 (21.08.2017 r. i 28.08.2017 r.), 143518/20893 (21.08.2017 r. i 28.08.2017 r.), 7) turnus od 2.12. do 23.12.2017 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 150586/21986 (2.12.2017 r. i 11.12.2017 r.), 150776/18794 (11.12.2017 r. i 15.12.2017 r.), 150741/18789 (8.12.2017 r. i 15.12.2017 r.), 150418/18738 (7.12.2017 r. i 13.12.2017 r.), 8) turnus od 3.01. do 24.01.2018 r. – pacjenci o numerach w księdze głównej: 151237/18856 (12.01.2018 r. i 18.01.2018 r.), 151418/18918 (11.01.2018 r. i 19.01.2018 r.), 151245/18860 (8.01.2018 r. i 17.01.2018 r.), 151262/18865 (12.01.2018 r. i 18.01.2018 r.), 9) turnus od 10.03. do 31.03.2018 r. – pacjent o numerze w księdze głównej: 155154/19473 (15.03.2018 r. i 19.03.2018 r.).

¹¹⁵ Dokumentacja medyczna - nr pacjenta w księdze głównej: 151278/30996.

3) Dane zgłoszone do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska¹¹⁶, dwóch z trzech kontrolowanych zakładów lecznictwa uzdrowiskowego Spółki, dotyczące liczby miejsc w wypoczynialniach (tj. w SU „Muszelka” oraz SU „Perła Bałtyku”), były niezgodne ze stanem faktycznym¹¹⁷. W wypoczynialniach ww. obiektów znajdowało się po pięć leżanek¹¹⁸, natomiast w zgłoszeniu do naczelnego lekarza uzdrowiska wskazano, że wypoczynialnia w każdym z obiektów jest dla 10 osób.

(dowód: akta kontroli str. 118,128,231,266)

Prezes Zarządu wyjaśnił: *ilość leżanek w wypoczynialniach w bazie zabiegowej „Muszelka” i bazie zabiegowej „Perła Bałtyku” jest przygotowana do rzeczywistego zapotrzebowania dla pacjentów NFZ. Pacjenci NFZ nie korzystają z wypoczynialni, ponieważ mają możliwość odpoczynku w swoich pokojach. Z wypoczynialni korzystają tylko i wyłącznie pacjenci, którzy są spoza obiektu i dokonują zakupu zabiegów komercyjnych lub są związani zewnętrznymi umowami na świadczenie określonych zabiegów.*

(dowód: akta kontroli str. 487, 492)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zgodnie z § 18 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, zakłady lecznictwa powinny dostosować się do wymagań określonych w tym rozporządzeniu w terminie nie dłuższym niż do 31 grudnia 2018 r.¹¹⁹

W okresie objętym kontrolą (do 13.06.2018 r.) Spółka nie dostosowała sal wypoczynkowych w zakładach przyrodolecznictwa (dwóch¹²⁰ z trzech objętych kontrolą zakładów lecznictwa uzdrowiskowego), w których wykonywano zabiegi fizjoterapeutyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych¹²¹, do warunków określonych w § 7 pkt 4 lit. a-b rozporządzeniu w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego.

W wypoczynialni SU „Muszelka” znajdowało się pięć leżanek umożliwiających wypoczynek po zabiegach (w tym trzy leżanki w części męskiej i dwie leżanki w części damskiej). Natomiast zabiegi balneoterapii¹²² były udzielane w trzech stanowiskach z wannami kąpielowymi, a zabiegi peloidoterapii¹²³ – w 13 stanowiskach (w czterech z wannami do kąpiei peoidowych¹²⁴, czterech do fasonów borowinowych i pięciu do zawijań borowinowych).

W wypoczynialni SU „Perła Bałtyku” znajdowało się pięć leżanek (w tym dwie leżanki w części męskiej i trzy leżanki w części damskiej). Natomiast zabiegi balneoterapii były udzielane w ośmiu stanowiskach z wannami kąpielowymi, a zabiegi peloidoterapii – w 14 stanowiskach (w jednym z wannami do kąpiei paleoidowych i 13 do zawijań borowinowych).

(dowód: akta kontroli str. 117,127, 231, 266)

¹¹⁶ Aktualizacja wpisu do Ewidencji Zakładów i Urządzeń Lecznictwa Uzdrowiskowego z dnia 28.08.2018 r., złożona do naczelnego lekarza uzdrowiska 28.03.2018 r.

¹¹⁷ Ustalonym w trakcie oględzin zakładów przyrodolecznictwa, przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniach 29-30.05.2018 r.

¹¹⁸ Dwie leżanki w części męskiej i trzy leżanki w części damskiej (baza zabiegowa Szpitala uzdrowiskowego „Perła Bałtyku”) oraz trzy leżanki w części męskiej i dwie leżanki w części damskiej (baza zabiegowa SU „Muszelka”).

¹¹⁹ Pierwotny termin dostosowania zakładów do wymogów rozporządzenia, Minister Zdrowia określił do 31 grudnia 2016 r. Termin ten został zmieniony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 12 grudnia 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz.U. poz. 2069).

¹²⁰ W wypoczynialniach obiektów SU „Muszelka” oraz SU „Perła Bałtyku”.

¹²¹ Tj. zabiegi bodźcowe.

¹²² Tj. zabiegów z użyciem wody leczniczej.

¹²³ Tj. zabiegów z użyciem borowiny.

¹²⁴ Tj. kąpiei z użyciem borowiny.

Zgodnie z § 7 pkt 4 lit. a-b ww. rozporządzenia w zakładzie przyrodoleczniczym powinna znajdować się, co najmniej jedna sala wypoczynkowa umożliwiająca wypoczynek po zabiegach, odpowiednio do rodzajów i liczby stanowisk zabiegowych wykorzystywanych przez pacjentów oraz przy uwzględnieniu następujących wskazań:

- przy kąpielach mineralnych liczba leżanek powinna być co najmniej równa liczbie stanowisk zabiegowych,
- przy kąpielach i zawiąalniach peloidowych liczba leżanek powinna być co najmniej 1,5 razy większa od liczby stanowisk zabiegowych.

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że: *Pacjenci NFZ nie korzystają z wypoczynalni, ponieważ mają możliwość odpoczynku w swoich pokojach. Z wypoczynalni korzystają tylko i wyłącznie pacjenci, którzy są spoza obiektu i dokonują zakupu zabiegów komercyjnych lub są związani zewnętrznymi umowami na świadczenie określonych zabiegów.*

- (dowód: akta kontroli str. 487, 492)

IV. Wnioski

Wnioski Przedstawiając powyższą ocenę wynikającą z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹²⁵, wnosi o:

- 1) *Zaprzestanie wykorzystywania produktów, które nie są naturalnymi surowcami leczniczymi do udzielania zabiegów bodźcowych, określonych w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju leczenie uzdrowiskowe.*
- 2) *Realizowanie oraz dokumentowanie udzielonych świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju leczenie uzdrowiskowe, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzdrowiskowego oraz zarządzeniu Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju leczenie uzdrowiskowe.*
- 3) *Zaktualizowanie danych w ewidencji zakładów i urządzeń leczenia uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowisk.*

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹²⁵ Dz.U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.– dalej: ustawa o NIK.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 29 czerwca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler

Dyrektor

Bogusław Wójcik
Specjalista kontroli państwowej